

[Time: 3 Hrs]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
1. All questions are compulsory. Attempt Sub question (A) or (B) of Question no. 5
  2. Figures to the right indicate full marks.
  3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.

- Q.1 Answer **any two** questions of the following: 20
- a. What is the role and function of an entrepreneur in the economic development of a country?
  - b. What are the economic factors affecting entrepreneurship development in India?
  - c. What are the main challenges faced by women in India to start entrepreneurship?
- Q.2 Answer **any two** questions of the following: 20
- a. Explain the steps involved in registration of a new small-scale enterprise.
  - b. Discuss the importance of export trade in India's economic development.
  - c. Write a note on export procedure.
- Q.3 Answer **any two** questions of the following: 20
- a. Explain the meaning and scope of small scale industries.
  - b. Explain the forms of business organization.
  - c. What are the features of joint stock companies?
- Q.4 Answer **any two** questions of the following: 20
- a. Explain the functions of management.
  - b. What are the factors influencing quantity of working capital?
  - c. Write a note on objectives of Human Resource Management.
- Q.5 (A) Write short notes on **any two** of the following. 20
- a. Main qualities of successful entrepreneurs
  - b. Project report
  - c. Types of partnership
  - d. Components of Management Information System

(OR)

- (B) Select an appropriate option for the following. 20
1. Which of the following best defines entrepreneurship?
    - a. Managing resources effectively
    - b. Planning for long-term business sustainability
    - c. The process of designing, launching, and running a new business
    - d. Monitoring the activities of competitors

2. What is one major contribution of entrepreneurs to society?
  - a. Increasing pollution
  - b. Driving innovation and societal progress
  - c. Promoting traditional methods only
  - d. Avoiding collaboration with other businesses
3. Which of the following is an economic benefit of entrepreneurship?
  - a. Income inequality
  - b. Reduction in consumer choices
  - c. Growth in GDP
  - d. Increase in unproductive competition
4. What motivates most entrepreneurs to start their business?
  - a. Desire for independence and innovation
  - b. Avoiding taxes
  - c. Gaining public recognition
  - d. Following traditional practices
5. Which role is critical for an entrepreneur in a startup?
  - a. Acting as a sole worker
  - b. Developing innovative products or services
  - c. Following government orders
  - d. Working without a clear vision
6. What is the first step in project identification?
  - a. Project implementation
  - b. Idea generation
  - c. Market expansion
  - d. Preparing a financial plan
7. Which of the following is NOT a part of project formulation?
  - a. Feasibility study
  - b. Financial evaluation
  - c. Recruitment of employees
  - d. Risk analysis
8. Why is registration of small-scale industries important?
  - a. It ensures access to government schemes and benefits
  - b. It reduces production costs significantly
  - c. It eliminates the need for a business plan
  - d. It replaces financial audits

9. Which of the following is an internal source of finance for businesses?
- Bank loans
  - Retained earnings
  - Venture capital
  - Government grants
10. Which financial institution primarily supports Small Scale Industries in India?
- NABARD
  - SIDBI
  - SEBI
  - RBI
11. What is the main importance of SSIs in economic development?
- Encouraging monopolies
  - Providing large-scale employment opportunities
  - Reducing competition in the market
  - Promoting only large-scale businesses
12. Which is NOT a characteristic of small-scale industries?
- Limited capital investment
  - High degree of automation
  - Regional operations
  - Personalized services
13. Which of the following is a threat in a SWOT analysis for Small Scale Industries?
- Government subsidies
  - Competition from large enterprises
  - Availability of skilled labour
  - Technological advancement
14. Which of these problems is commonly faced by Small Scale Industries?
- Surplus of skilled manpower
  - Lack of marketing expertise
  - Overproduction of goods
  - Excessive government support
15. Which of the following is a characteristic of a cooperative society?
- Profit maximization as the primary goal
  - Voluntary association of individuals with shared objectives
  - High level of personal gain for members
  - Complex ownership structure

16. What is the primary objective of production management?
- To increase costs of production
  - To produce goods and services of the right quality, quantity, and cost
  - To focus only on marketing products
  - To minimize workforce
17. Which term refers to the efficient use of inputs to produce outputs?
- Productivity
  - Logistics
  - Market segmentation
  - Talent acquisition
18. Which is a component of working capital?
- Long-term debt
  - Accounts receivable
  - Land and buildings
  - Share capital
19. What is the core focus of marketing management?
- Managing production processes
  - Identifying and satisfying customer needs profitably
  - Maintaining employee records
  - Developing financial plans
20. What does Total Quality Management (TQM) emphasize?
- Meeting customer requirements consistently through quality improvement
  - Reducing employee involvement in production
  - Increasing the number of products manufactured
  - Prioritizing profits over customer satisfaction

*****

[वेळ: ३ तास]

[गुण: १००]

कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.

- सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. प्रश्न क्र. ५ मध्ये (अ) व (ब) उप प्रश्नांमधील कोणताही एक उप प्रश्न सोडवा.
 २. उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.
 ३. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ द्यावा.

- प्र.१ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (२०)
 अ) देशाच्या आर्थिक विकासात उद्योजकाची भूमिका आणि कार्य काय आहे?
 ब) भारतातील उद्योजकता विकासावर परिणाम करणारे आर्थिक घटक कोणते आहेत?
 क) उद्योजकता सुरू करण्यासाठी भारतातील महिलांसमोरील मुख्य आव्हाने कोणती आहेत?
- प्र.२ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (२०)
 अ) नवीन लघु-उद्योग नोंदणीसाठी असलेल्या पायऱ्या स्पष्ट करा.
 ब) भारताच्या आर्थिक विकासात निर्यात व्यापाराच्या महत्त्वाची चर्चा करा.
 क) निर्यात प्रक्रियेवर एक टीप लिहा.
- प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (२०)
 अ) लघुउद्योगांचा अर्थ आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
 ब) व्यवसाय संस्थेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 क) संयुक्त स्टॉक कंपन्यांची वैशिष्ट्ये काय आहेत?
- प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (२०)
 अ) व्यवस्थापनाची कार्ये स्पष्ट करा.
 ब) खेळत्या भांडवलाच्या प्रमाणावर कोणते घटक परिणाम करतात?
 क) मानव संसाधन व्यवस्थापनाच्या उद्दिष्टांवर एक टीप लिहा.
- प्र.५ (अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीप लिहा. (२०)
 अ) यशस्वी उद्योजकांचे मुख्य गुण
 ब) प्रकल्प अहवाल
 क) भागीदारीचे प्रकार
 ड) व्यवस्थापन माहिती प्रणालीचे घटक

किंवा

(ब) खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा.

(२०)

१. खालीलपैकी कोणते सर्वोत्तम उद्योजकतेची व्याख्या करते?

अ) संसाधने प्रभावीपणे व्यवस्थापित करते

ब) दीर्घकालीन व्यवसाय टिकवण्यासाठी नियोजन करते

क) नवीन व्यवसाय डिझाइन करणे, लॉन्च करणे आणि चालवणे ही प्रक्रिया करते

ड) स्पर्धाकांच्या क्रियाकलापांचे निरीक्षण करते

२. समाजासाठी उद्योजकांचे एक मोठे योगदान काय आहे?

अ) वाढते प्रदूषण

ब) नवीनता आणि सामाजिक प्रगती करणे

क) केवळ पारंपारिक पद्धतींचा प्रचार करणे

ड) इतर व्यवसायांसह सहकार्य टाळणे

३. खालीलपैकी कोणता उद्योजकतेचा आर्थिक फायदा आहे?

अ) उत्पन्न असमानता

ब) ग्राहकांच्या निवडींमध्ये घट

क) GDP मध्ये वाढ

ड) अनुत्पादक स्पर्धेमध्ये वाढ

४. बहुतेक उद्योजकांना त्यांचा व्यवसाय सुरू करण्यासाठी कशामुळे प्रेरित होते?

अ) स्वातंत्र्य आणि नवीनतेची इच्छा

ब) कर टाळणे

क) सार्वजनिक मान्यता मिळवणे

ड) पारंपारिक पद्धतींचे पालन करणे

५. स्टार्टअपमध्ये उद्योजकासाठी कोणती भूमिका महत्वाची असते?

अ) एकमेव कार्यकर्ता म्हणून काम करणे

ब) नाविन्यपूर्ण उत्पादने किंवा सेवा विकसित करणे

क) शासनाच्या आदेशाचे पालन

ड) स्पष्ट दृष्टीशिवाय काम करणे

६. प्रकल्प ओळखण्याची पहिली पायरी काय आहे?

अ) प्रकल्प अंमलबजावणी

ब) कल्पना निर्माण

क) बाजाराचा विस्तार

ड) आर्थिक योजना तयार करणे

७. खालीलपैकी कोणता प्रकल्प निर्मितीचा भाग नाही?

- अ) व्यवहार्यता अभ्यास
- ब) आर्थिक मूल्यमापन
- क) कर्मचाऱ्यांची भरती
- ड) जोखीम विश्लेषण

८. लघुउद्योगांची नोंदणी करणे महत्वाचे का आहे?

- अ) हे सरकारी योजना आणि लाभांपर्यंत पोहोचण्याची खात्री देते
- ब) त्यामुळे उत्पादन खर्चात लक्षणीय घट होते
- क) हे व्यवसाय योजनेची आवश्यकता काढून टाकते
- ड) ते आर्थिक लेखापरीक्षणांची जागा घेते

९. खालीलपैकी कोणता व्यवसायांसाठी अंतर्गत वित्त स्रोत आहे?

- अ) बँक कर्ज
- ब) राखून ठेवलेली कमाई
- क) उद्यम भांडवल
- ड) सरकारी अनुदान

१०. कोणती वित्तीय संस्था प्रामुख्याने भारतातील लघुउद्योगांना मदत करते?

- अ) नाबाई
- ब) SIDBI
- क) सेबी
- ड) RBI

११. आर्थिक विकासामध्ये लघु उद्योगांचे मुख्य महत्व काय आहे?

- अ) मत्केदारीला प्रोत्साहन देणे
- ब) मोठ्या प्रमाणावर रोजगाराच्या संधी उपलब्ध करून देणे
- क) बाजारातील स्पर्धा कमी करणे
- ड) फक्त मोठ्या प्रमाणातील व्यवसायांना प्रोत्साहन देणे

१२. लघुउद्योगांचे खालीलपैकी कोणते वैशिष्ट्य नाही?

- अ) मर्यादित भांडवली गुंतवणूक
- ब) उच्च पातळीचे स्वयंचलन
- क) प्रादेशिक पातळीवर कृती
- ड) वैयक्तिकृत सेवा

१३. लघु उद्योगांसाठी SWOT विश्लेषणामध्ये खालीलपैकी कोणता धोका आहे?

- अ) सरकारी अनुदाने
- ब) मोठ्या उद्योगांकडून स्पर्धा
- क) कुशल कामगारांची उपलब्धता
- ड) तांत्रिक प्रगती

१४. लघुउद्योगांना यापैकी कोणत्या समस्यांचा सामना करावा लागतो?

- अ) कुशल मनुष्यबळाची अतिरिक्तता   ब) विपणन कौशल्याचा अभाव
क) मालाचे अतिउत्पादन   ड) अवाजवी सरकारी मदत

१५. खालीलपैकी कोणते सहकारी संस्थेचे वैशिष्ट्य आहे?

- अ) नफा वाढवणे हे प्राथमिक उद्दिष्ट आहे
ब) सामायिक उद्दिष्टे असलेल्या व्यक्तींची ऐच्छिक संघटना
क) सदस्यांसाठी वैयक्तिक लाभाची उच्च पातळी
ड) जटिल मालकीची रचना

१६. उत्पादन व्यवस्थापनाचे प्राथमिक उद्दिष्ट काय आहे?

- अ) उत्पादन खर्च वाढवणे
ब) योग्य गुणवत्ता, प्रमाण आणि किमतीच्या वस्तू आणि सेवांचे उत्पादन करणे
क) केवळ उत्पादनांच्या विपणनावर लक्ष केंद्रित करणे
ड) कामगारांची संख्या कमी करणे

१७. प्रदान तयार करण्यासाठी आदानांचा कार्यक्षम वापर यासाठी कोणता शब्द आहे?

- अ) उत्पादकता   ब) रसद
क) बाजार विभाजन   ड) प्रतिभा संपादन

१८. खेळत्या भांडवलाचा घटक कोणता आहे?

- अ) दीर्घकालीन कर्ज   ब) प्राप्य खाती
क) जमीन आणि इमारती   ड) शेअर भांडवल

१९. विपणन व्यवस्थापनाचे मुख्य लक्ष्य काय आहे?

- अ) उत्पादन प्रक्रियांचे व्यवस्थापन   ब) ग्राहकांच्या गरजा ओळखणे आणि त्यांचे समाधान करणे
क) कर्मचाऱ्यांच्या नोंदी ठेवणे   ड) आर्थिक योजना विकसित करणे

२०. एकूण गुणवत्ता व्यवस्थापन (TQM) कशावर भर देते?

- अ) गुणवत्ता सुधारणेद्वारे सातत्याने ग्राहकांच्या गरजा पूर्ण करणे
ब) उत्पादनातील कर्मचारी सहभाग कमी करणे
क) उत्पादित उत्पादनांची संख्या वाढवणे
ड) ग्राहकांच्या समाधानापेक्षा नफ्याला प्राधान्य देणे

*****